



DIURNALU GLUMETIU SOCIALE-POLITICU-TOCU.

Făr'a acăsta va fi de dñe ori pe luna, pone la regulare; era de aici în acela: Marili săn'a. — Prenumerativele se priimesc în tōile dilele.

Pretinu pentru Ostriguri: pre ann 6 fi. pre $\frac{1}{2}$ de anu 3 fi. pre unu triliniu 1 fi. 50 cr. era pentru străinatate: pre ann 8 fi. pre $\frac{1}{2}$ de anu 4 fi. pre unu triliniu 2 fi. în c. a.

Tōile studențe și bani de prenumerație sunt de a se tramite la Relectura din următoare: Aradu, strada Teleki-ana, nrul 27.

Insetiunile se priimesc cu 7 cr. de linia, și 30 cr. dacă timbre. Un exemplar costă 15 cr. și se poate cumpăra în librarii Iuri M. Klein jun. din Aradu.

Intr'unu orașiu cu magistratu regulat.

I. BCU Cluj / Central University Library Cluj

Este-unu capitanu fōrte invetiatu,
La Gur'a-satului inca neabonatu,
Diu'a ambla, sufla 'n frundia,
De-i plesnesce cāte-o budia;
Dupa aceea nōptea bea,
Pone 'lu calca bōl'a rea;
Candu elu prinde flueriti'a —
Atunci tremura Mariti a,
Cā-ci vestit'a politia
Numai pōte de betia,
Sī sormanulu capitanu,
Obositu de multu divanu,
Striga 'ncetu totu blea, blea, blea!
Dér' Mariti'a nu 'lu mai vrea.

II.

Preste dīua elu nu bea,
Cā-ci multu lucra ici-colea,
Sī ca draculu să nu 'lu ia,
Directorulu ii dicea:
Mai tu omule cc esci!
Cum de nu Te pocaesci?
Ori n'ai minte, calmu ferbinte,
De nu vedi tu inainte,
Cum pre mine me insiéla
Branču Ionu sī alta bala?!
De-si 'mi porti strait'a la gara
Nu te vedu ei neci o séra.

Imi faci chiaru numai ocara,
Cum nu mai este in tiéra.

III.

Eu bancrotu, tu fore minte:
Cum să mergem noii nainte?
Mane tu, poimane eu,
Remanendu for' neci unu leu . . .
Ce vomu face-atunci cu strait'a
Candu sī góla ea ca gaiti'a
Va incepe-a cărăi
Sī in lume-a povestí:
Tu frumosu sī parfumosu,
Eu voinicu sī puturosu;
Unulu surdu, altulu absurdul,
Ómeni nu ne mai audu.

IV.

Scii tu mundro ce ti-am spusu:
Candu me voiu gati de dusu
Chērtiu Ionu sī amiculu Nichi
Sā ne scape de periclii;
Pentru cā amara sórte
A-ici noi avuramu fōrte,
Si revolt'a d'in Almasiu
Ne va scôte d'in orașiu;
Pentru cā eu ca armasiu
Cu tine ca unu trufasiu,
Am voit u sā nimicescu
Totu ce este romanescu . . .

V.

Dér' acù-e totu insedaru,
Că-ci de noi e vai si-amaru;
Pentru că sî Ioti'a Brancu
Sà 'nsotitu cu Iov'a Francu;
Sî acesti duoi matadori,
Luandu-se de sub-suori,
Pregatescu cale de mórte:
Sà termine-a nôstra sórte.
— Remasu bunu tîe amice,
Mie preste totu complice,
Candu sî'n Bud'a vomu cadè,
Éra-sî ne vomu revedè! *)

Vîeli a calugarăesca.

ori

Tabul'a négra sî chart'a rosâ.

— Comedia originala in 3 acte, —

de MARCU TULIU CICERONE.

(Inscenata in Orbi'a-mare, la anulu Domnului 1877.)

Persónele:

H. Procopio, calugărui mare logofetu.*M-me Monpensier de Cucuta*, amică intima a lui Procopio.*Zenobi'a Cojila*, } moftologii și camerarii lui Procopio.*Tom'a Ciupérea*, } Tom'a Ciupérea, }*Pluto*, Domnului infernului.*Ionel'yi*, archipastore.*Croitore*, doctor angelicus — archipastore in spe.*Lawrentie*, doctor romanus — archipastore in spe.*M. Caiaffa*, doctor utriusque **) — logofetu și archipastore in spe.*Bab'a Doc'a*, Dómn'a destinului.*Bab'a Hér'c'a*, } Ursitorie, servetele Babii Doc'a.
Bab'a Dur'a, }
Bab'a Cârligut'i'a, }*Minerv'a*,*Dian'a*,*Vest'a*,*Venus*,*Amoru*,*Hymen*,*Themis*,

dîne și diei.

Actulu I.

Scen'a 5.

(Lunga coridorulu deschis u o alta chilia; in lâintrulu chiliei o masutia, duode scanne; pe mésa o lumina ardienda; Ciupérea curatiesce calciunii stapanului seu, éra Cojila pe ale sale.)

Ciupérea: — (Ridiendu) — Mai Cojila! — óre une pote fi dómna acést'a frumósa, ce cercetéza pe Mari'a-Sa in tempu de nópte, și care să acum'á se aflat in odaia Mariei Sale? — Dieu, Dieu; minunata dómna! — — au numai la aparintia; ce credi tu Cojila? —

Cojila: — Capulu teu — prostitule! — amu (acum) déca trece la tine — și acést'a dómna de frumósa, — atunci nu sciu, că ce să credu despre tine. — Certu este, antaiu, că acést'a dómna are bar-

batu — precum am auditu, să a duo'a, că nu e ce-va „Extra Wurst“, ei — scii — numai eine ganz gewöhnliche Wurst. — — —

Ciupérea: — Peri drace! — Cum cutezi să vorbesci asié ceva despre o dómna, precum este acést'a? — — Grigi, că mane te voiu tradá Mariei Sale, să a-poi nu sciu, Dieu, că cum vei imparții colacii cu densulu!

Cojila: — Nene Ciupérea! numele teu este o notiune fórte caracteristica pentru individualitatea ta intru atâtă, incătu mi-vine a crede, că: intre Ciupérea rurala, și intre Ciupérea nominala, nu este neci o diferintia esentiala. — Tu esci o adeverata Ciupérea, care cresce numai dupa o ploua. — — In fine ausculta deci, ce ti-spunu: — Seii tu, că cine este Mari'a sa stapanulu nostru?

Ciupérea: (Cu aprehendia.) — Cum să nu sciu?! — Mari'a-Sa este: H. Procopio, pop'a eu brâulu rosu și cu potecapi'a sura..... au nu este asié?! —

Cojila: (Cu mania.) Capulu teu! — esci prostu, fartate, chiaru ca să nótpea; fii deci cu auscultare, să a-poi ti-voiu enară unu lucru, ce ti-va illumină incătu-va crerii tei cei lancedi — — ; — Precum scii, Mari'a-Sa are o tabula négra și o charta rosâ; tabul'a négra spendiura pe pariete in antesiambra; éra chart'a rosâ este inchisa in seriniu. Tu, Ciupérea, sciu, că nu ai vediutu acea charta rosâ neci o-data, afora numai pre cea négra; io inse am să cetitu-o cu de amenuntulu, tóta-totutia

Ciupérea: (Cu neghobia.) — Sî ce carte pote fi aceea in odaia Mariei Sale, ca să nu o fiu potutu io vedè; io, care in totu minutulu sum lunga Mari'a Sa Ai mintitu frate, ca unu cane! (Ride in hohote.)

Cojila: (Cu furia.) Nu vorbeseu de carte, ci de charta, hâbăucule! — de chart'a, ce este facuta din pele de cane me pricepi? — —

Ciupérea: (Cu mirare.) Pele de cane! . . . na! — numai ast'a nu am mai audîtu pone astadi!?! — De-altu-mintrelea să audu istorior'a

Cojila: Fii deci cu auscultare, să nu me intre-rumpe! — —

Ciupérea: Sum numai urechi, frate! — Să audîmu! —

Cojila: (Cu ironia.) Numai urechi, chiaru ca să unu magariu. Dér' să mergemu mai de parte. In chart'a acea am cetitu, frate Ciupérea, lucruri, de cari fórte me am scărbitu; ti-voiu cită, de exemplu cîteva pasagie din acea charta: „Avut'a castigata pe ori ce cale, sume banale funduarie, au chiaru venituri basericesci, — nu voru să aibe altu destinu, decătu, ca tóte aceste să se impariesca fore reserva singuru să numai genului frumosu; pentru-că genulu frumosu este uniculu genu, care remane genu frumosu să candu“

Ciupérea: Oh! oh! că alu dracului mai esci, frate Cojila! Asî déra pentru aceea ar fi venită acésta dómna la Mari'a Sa? — —

Cojila: (Indestulită.) D'in cuventu in cuventu; ausculta deci inca cîteva despre acestu Mari'a Sa. Ieri, pe candu tu erai in oraslu, a cercetatu pe Mari'a Sa unu preut cu numele , pe care Mari'a Sa lu-au priimitu cu cea mai mare compleasantia; — io — ca de rondu — m'am postat la usia; și acést'a o facu din motivulu, pentru-că este bine a

*) Ajute vi Ddieu! G. S.

**) generis? Red.

scî multe sî scii cum lu-a intempinatu Mari'a Sa pe acelu preetu — cu crucea in frunte? —

Ciupérca: — Cum? — ce intrebare; d'a-poi ea de rondu: eu *capită*'a, vreu să dîeu, eu poteapă pe capu

Cojila: (Alteratu.) Ti-complangu simplicitatea și prostimea, nene Ciupérca; ti-voiu spune io déra, cum lu-a intempinatu. — Delocu la intrare, lu-a binevenit Mari'a Sa pe acelu preetu, — — sî dupa binevenire Mari'a Sa facă urmatóriile observari: „Déra scii, confrate in Christosu, că pe rivalulu și inimiculu nostru comunu — lu-am nemicitu de diu-metate; va să dîea: i-am pusu numai genunchiulu pe grumasu, sî lu-voiu tienă a-supră lui pone candu vomu obtienă succesulu Acést'a e un'a, frate Ciupérca, en asculta sî alt'a. — —

Ciupérca: (Somnorosu.) — Destulu va fi pentru acum, frate Cojila! — că-ci me crede, mi-e fôrte somnu . . . sî me dore capulu! (Cade colbusu la pamentu adormit, și incepe a horcăti.)

Cojila: (Singură.) Dómne Domnedieule, cătu esci de mare sî cătu sunt de minunate lucrurile tale! — Virtute, energiă, dreptate santa sî adeveru! unde este locașulu vostru celu santu? —

(Finea actului primu.)

(Se va urmă.)

NEMICURI.

(§) Cetimur in „La Nazione.“

Uuu botezu straniu. A-l-alta ieri trebuiă să so boteze in Milano unu copilu. Preotulu intrebandu pre tatalu: ce nume voiesce a dâ noului nascutu, acest'a respusse: se va numi Mazzini, Orsini, Garibaldi, Cavour, Gioberti. Pop'a remase in-marmuritu. Dupa cîte-va minute se încercă a convinge pre parintele copilului că asemenea nume nu se gasescă in calendariu. — Ce-mi pasa mie de calendariu, respusne tatalu, eu sciu, că toti acest'i au fostu santi Italiei.

Bietulu popa perdî unu momentu capulu; revenindu-si inse in fire, nu se consideră invinsu, — Stai nitielu, dîse elu, déca ii amu pune numele regelui mortu? Asculta. Acei domni pre cari ii ai numit u a datu fia-care căte ce-va acelui'a pre care ilu numesc eu: Mazzini, ardoreea urmasiloru lui, cari punu mai pre susu de totu unitatea patriei; Orsini, spre a face ca Franci'a să inainteze; Garibaldi i-a datu braciul seu; Cavour geniulu seu; Gioberti, filosof'i sa. Deci să-lu numim Victoru Emanuelu și totulu să se sfersișcea. — A fi fôrte bine, dér eu nu vréu să sciu de rege!

— Acést'a picanta istorioră o inchinămu, spre delectare, dlui Negru Besarabu d'in Aradu! Sperămu, că o va pune in cadru rosu-negru, și haptu cu ea pre pariete, ca „tota lumea și toti să o vîdă și să o citește“

Unu diplomatu a resumatu astu-felu starea actuală a Europei:

„Spani'a canta, Itali'a plange, Franci'a lucréza, Angli'a se ingrigesce, Austri'a sta pe ganduri, Turci'a negociéza, Germani'a obsérva, Romani'a spéra, și Rusi'a inaintează.“

(§) Inca unu exemplu despre sistemulu rotatiunei ce se observa in natura: in Turci'a pone acilea crestinii erau „ghiauri“ și „raiale“; era de aci incolo turcii insisi au să fia „ghiauri“ și „raiale“ facie de crestini, urmatorii loru in sta-

(§) Diuariele d'in New-York publica sciri d'in Meesieu, cari dîcu, că guvernulu meesicanu n'ar permite trupelor „americană“ să tréca riulu Rio-Grando. — Si acést'a scire se afia reprodusa d'in litera in litera mai in tête diuariele d'in Europă.

— Va să dica Meesiculu pote să fia in Europă, in Asi'a, in Africă, ori in Australi'a, numai in Americă nu!

— Invetiati scolari!

Rabelais in opulu seu „Pantagruel“ povestescă, că: eroii sei trecendu iern'a p'unu campu, frigulu eră asîe de mare, in cătu nu se mai audia vorbindu; trecendu p'același locu primavăr'a, ei remasera uimitti și se sparîara audindu mai multe voci, cari vorbiau impreglurulu loru, desî in tête partile nu se vedea nimene. Vocile misteriose vorbiau mereu. Ei auscultara cu mai multă atenție, și in fine recunoscura cu mirare, că nu eră altu-ceva, de cătu vorbele loru cari inghiaciésora in aeru, candu trecusera iern'a p'acolo, și cari atunci se desghiciăau sub influența caldurei.

(§) Precum aflămu d'in unu isvoru demnu de credientu: Pré fericitulu patriarcu d'in Ierusalimu a notificat vladicului nostru, că in septeman'a patimelor va precanonisă de santi, sub titulu: „mari mucenici“ pre toti acei clerici și preparandi, cari pone acusi'a au fostu asiediatii și provediuti in Alumneulu gr. orientale romanu d'in Aradu. Spre acestu scopu Pré fericirea Sa a cerut vladicului nostru list'a tutoru priimitoru dela infinitarea institutului pone in diu'a de astadi, ceea ce credem, că numai decât se va satisface.

O erata de tipariu s'a stracuratu in diuariul „News“ d'in Detroit in statele unite, și a nume: o corespondentă sosita la redactiunea numitului diuari avea subscierea „A Quiet Ass“ (unu magariu tacutu.) Corespondentulu se subscrisese in se „Aequitas.“

(D'in botanica.) Femeiloru li place a fi asemeneate cu florile și acést'a nu fere totu dreptulu, de óre-ce buzete loru ni amintescu pupulu rossi, ochii loru ni amintescu viorelele, buceleloru loru lili'a, éru slepurile (codile rochiiloru) loru sunt — d'in ce mai lungi, d'in ce mai placute.

Unu anunț originalu publică o foia englesă d'in San-Francisco, care sună asîe: „Subscrisulu doresce a intră in corespondentia cu dame grase și cu barbe, cu indiane și cu alte curiositati d'in secșulu frumosu, cari dorescă să capete unu barbatu iubitoru. Densele voru avé a promite, ca contraservitii iubire sincera, mai departe că voru petrece lunile de vîra totu in caletorii și in fine să-mi dee mie — subscrisului — permisiunea de a primi banii de la cassa. Eduardu Zeisse, poste restante San-Francisco, Cal.“

(Unu rendes-vous ca obiectu de procesu.) Cetimur in „Bihar“ urmatórea intemplare picanta: Cetățenul G. F. d'in Oradă-mare insinuă la capitanutulu (politi'a) d'in locu urmatóri'a actiune. „ . . . Precum atestéza actulu (epistol'a amorosa) a-cí sub ./ acudatur, eu am fostu provocat de domnisor'a I. R. a me infacișe la unu rendes-vous pe promenada inaintea ospitalului, eventualmente in Seleusiu (Szöllő) in caricium'a mare; de óre-ce in se numit'a dama nu s'a presentat in diu'a determinata, m'a inselatul să mi-a

causatu spese considerabili: rogu pre spectatulu capitaniatu, ca să binevoiesca a convinca pre numifa dama in spesele a-cí specificate" etc. Capitanatulu a datu pe acésta activitate urmatoriulu decisi: „Amorulu e unu lucru gingasú. Fiindu-că acésta impreginare nu cade in cerculu de activitate a capitanatului, se indruma la judecătulu bagateelor, ca la singurul foru competinte. Despre ce actorele pe lunga retramiterea epistolei amoroase — se incunosciintieza.“

Romanasiulu.

Imitatiiune dupa „Romanasiului ii place susu la munte la isvor.“

Romanasiului ii place
Cup'a plina (bis) de vinarsu,
Că-ci atuncea be sî tace
Pone-e trece (bis) de necasu;
A-poi striga 'n gur'a mare:
Că elu neci o lipsa n'are,
Că-e voinicu (bis) indestulitu

Unde-i canta dipl'a sparta,
Vesela (bis) fiindu ca elu;
Unde densulu are cărtă
Cu jidanulu (bis) celu mistelu;
Ér' jidanc'a spulberata
Ilu injura spariata,
In locu ca sà-lu (bis) fi' cinstitu!

Unde sbóra paralut'i'a,
Sentu catandu (bis) de romanasiu,
Unde-i vine palincut'i'a
Care-lu face (bis) 'n birtu vitézu;
Unde Moise-i striga tare, —
Dér' clu neci o grigia n'are,
Că-ci elu e (bis) unu beutoriu!

De aceea lui ii place
Cup'a plina (bis) de vinarsu;
Că-ci pon' o be are pace
De totu ce-i (bis) face necasu;
Sî traiesce 'n lipsa mare:
Pururi'a fore parale
Tempulu est'a (bis) trecatoriu!

I. Popu R.

Cetimu in „Stafeta“ de unu adeveratu vitézu:

In spitalulu sant'a Mari'a d'in Iasi: dlu generalu de divizia Cernatu apropiendu-se de patulu ranitului Georgiu Petreche sî voindu a-i da medali'a „Virtutea militara“, acesta respunse că multumesce dhu generalu, dér' că elu avè dejà acea medalia, ce-i s'a datu chiaru pe campulu de lupta. Intrebatur de dlu generalu pentru ce nu-o aretase inca, modestulu ostasîu respunse: „Pentru a nu intristá pe cei'a-l-alti cameradi ai mei, cari nu o aveau; să traiti domnule generalu!“

Anecdote d'in poporu.

Unu tiganu odinióra siedea pupu pe tierurile unui lacu, in un'a mana cu o bucată de pane, éra in coa-alta cu un'a lingura, sî totu imbuca d'in pane si cu lingur'a sorbiá apa d'in lacu. Unu romanu trecendu pre a-colo si vediendu-lu, se mira multu de deprinderea tiganului si-lu intrebă: „Ce faci tu mài tigane a-cí?“ Tiganul ii respunde maniosu: „Dórra vedi, orbule, că mânancu zama de pesce!“ — „Ei bine, d'a-poi unde ti-sunt pescii?“ Tiganul sculandu-se ii aréta cu degetul in spre lacu: „Da nu-i vedi cum misca, orbule? !“

Altu tiganu mergea pedestru chiaru pe mediloculu drumului de tiéra, că-ci pe de laturi erá ce-va tina, si (vedi bine) domnia-lui nu voiá sà se intine. Astu-felu mergendu, diaresce d'in departare o carutia domnésca, venindu in spre elu. Acusi tiganulu avea sà ferésca d'in cale, déra nu-i placea sà se bage in tina; deci luandu-si paler'a depe capu si ridicandu-o, incepe a strigá in gur'a mare: „Ferri d'in drumu, că de nu, vei pati ca cela-l-altu.“ Domnulu caletoriu, aducendu-si a-minte de ceva reu, feri d'in calea tiganului, tragendu pe de laturi, pr'in tina, si totu de o-data intrebă pre tiganu, că ce a patit uela-l-altu caletoriu. „D'apoi, domnule, alduiesca-te Ddieu, — respunse tiganulu dracosu — déca nu a ferrit uelu, am trebuitu sà ferescu eu d'in calea lui!“ . . . si se duse tiganulu mai de parte voiosu, că potu pacalì pre unu domnu!

Trénc'a si Flénc'a.



- T. Hop! hop! hop! si iha-ha!
- F. Nu jocá dominiec'a!
- T. Cine a datu porunc'a?
- F. Mamuc'a dela Gherl'a.
- T. Inse eu am auditu.
- F. Cine dracu ti-o a sioptit?
- T. Că-acolo si-au petrecutu.
- F. Firesce la Tetea Budu.
- T. Ba, la-argatulu Tanasie.
- F. Cine draeu tia spusu-o tie?
- T. D'auditu-am, d'auditu.
- F. Cumu la ambiu-hopaitu?
- T. Cela cantecu pe unguria.
- F. Taci! că-i dieu că e urgája.
- T. Elátkozott engem az édes anyám:
Hogy ne legyen soha nyugtom, se hazám.
- F. Taci, la draculu, nu mai spune,
Sà-se mai scia pr'in lume!
- T. Hop! hop! hop! si iha-ha!
Voiu jocá si voiu cantá;
Dér voiu cantá romanesce,
Nu ca'n Gherl'a unguresce.
Voiu cantá si voiu jocá;
Chiaru si lumea de-ar crepá!

POST'A SATULUI.

„Dui A. P. in Clusiu: Sunt bune, déra pré cunoscute. Fiindu-ti inse „prim'a incorcare“, le-am datu la iviela, curatul pentru incurajare. Nisuesce a fi in limba scurtă si precisă.